

ISSN (Print) 2616-678X
ISSN (Online) 2663-1288

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Серия **ФИЛОЛОГИЯ**
PHILOLOGY Series

№2(131)/2020

1995 жылдан бастап шығады

Издается с 1995 года

Founded in 1995

Жылына 4 рет шығады

Выходит 4 раза в год

Published 4 times a year

Нұр-Сұлтан, 2020

Nur-Sultan, 2020

Нур-Султан, 2020

Бас редакторы **Дихан Қамзабекұлы**
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан,
Қазақстан

Бас редактордың орынбасары **Шолпан Жарқынбекова**
филология ғылымдарының докторы, проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Редакция алқасы

Аскер оғлы Рамиз	ф.ғ.д., проф., Баку мемлекеттік университеті, Баку, Әзірбайжан
Ақматалиев Абдылдажан	ф.ғ.д., проф., Қырғызстан Ұлттық ғылым академиясы, Бішкек, Қырғызстан
Аймұхамбет Жанат	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Бахтикиреева Улдана	ф.ғ.д., проф., Ресей халықтар достығы университеті, Мәскеу, Ресей
Беженару Людмила	ф.ғ.д., проф., Яссы мемлекеттік университеті, Яссы, Румыния
Бейсембаева Жанаргүл	ф.ғ.к., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Біжкенова Айгүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Жақыпов Жантас	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Журавлева Евгения	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Жан Динжиң	PhD, проф., Миньцзу университеті, Пекин, Қытай
Ескеева Мағрипа	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ержласун Гүлжанат	PhD, проф., Хаджи Байрам Вели университеті, Анкара, Түркия
Қасқабасов Сейіт	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Негимов Серік	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Нұрғали Қадиша	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Нуриева Фануза	ф.ғ.д., проф., Қазан федералды университеті, Қазан, Татарстан, РФ
Райхл Карл	ф.ғ.д., проф., Бонн университеті, Бонн, Германия
Рахманов Носимхан	ф.ғ.д., проф., Ә. Науаи атындағы Ташкент өзбек тілі және әдебиеті мемлекеттік университеті, Ташкент, Өзбекстан
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф., Тіл және халықаралық білім бойынша бірлескен ұлттық комитеті, Вашингтон, АҚШ
Сәтенова Серіккүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Тәжібаева Сәуле	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Тұрысбек Рақымжан	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Хисамитдинова Фирдаус	ф.ғ.д., проф., Уфа федералды зерттеу орталығы, Уфа, Башқұртстан, РФ
Чернявская Валерия	ф.ғ.д., проф., Лингводидактика жоғары мектебі, Санкт-Петербург, Ресей
Шәріп Амантай	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Шәріпова Гүлбану	ф.ғ.к., доцент м.а., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Экиджи Метин	PhD, проф., Эгей университеті, Измир, Түркия
Янковски Хенрих	PhD, проф., А. Мицкевич атынд. Польша университеті, Познань, Польша

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ. Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Г.Е. Базылхан

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Меншіктенуші: ҚР БжҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27.03.2018 ж. №16996-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 25 дана. Басуға 08.06.2020 ж. қол қойылды.
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1,
тел.: +7(7172)709-500 (ішкі 31-413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief Dikhan Kamzabekuly

Doctor of philology, academician of NAS RK, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Deputy Editor-in-Chief Zharkynbekova Sholpan

Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Editorial board

Asker ogly Ramiz	Doctor of philology, Prof., Baku State University, Baku, Azerbaidzhan
Akmataliyev Abdildajan	Doctor of philology, Prof., National Academy of science of KR, Bishkek, KR
Aimukhambet Zhanat	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Bakhtikireeva Uldanai	Doctor of philology, Prof., RUDN University, Moscow, Russia
Beisembayeva Zhanargul	Can. of philology, L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Bezhenaru Lyudmila	Doctor of philology, Prof., University UAIC, Iasi, Romania
Bizhkenova Aigul	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Chernyavskaya Valeriya	Doctor of philology, Prof. Higher school of linguodidactics and translation, Saint Petersburg, Russia
Erzhiasun Güljanat	PhD, Prof., Hasi Bayram Veli University, Ankara, Turkey
Yeskeyeva Magripa	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Henryk Jankowski	PhD, Prof., Adam Mickiewicz University, Poznan, Poland
Kaskabassov Seit	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Khisamitdinova Firdaus	Doctor of philology, Prof., UFRK RAS, Ufa, Bashkortostan, RF
Metin Ekiji	PhD, Prof., Ege University, Izmir, Turkey
Negimov Serik	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Nurgali Kadisha	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Nurieva Fanuza	Doctor of philology, Prof., Kazan Federal University, Kazan, Tatarstan, RF)
Reichl Karl	Doctor of philology, Prof., University of Bonn, Bonn, Germany
Rakhmanov Nasimhon	Doctor of philology, Prof., Tashkent State University of Uzbek language and literature, Tashkent, Uzbekistan
Rivers William Patrick	PhD, Prof., Joint national Committee on languages and international education, Washington, USA
Satenova Serikkul	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Sharip Amantay	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Sharipova Gulbanu	Can. of philology, as. Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Tazhybayeva Saule	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Turysbek Rakymzhan	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Zhakypov Zhantas	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Zhang Dingjing	PhD, Prof., Minzu University of China, Beijing, China
Zhuravleva Yevgeniya	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan

Editorial address: 2, Satbayev str., of. 402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Executive editor, computer layout: G. Ye. Bazylkhan

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University PHILOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration certificate No 16996-Ж from 27.03.2018

Periodicity: 4 times a year Circulation: 25 copies. Signed in print: 08.06.2020

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)

© L.N. Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор **Дихан Камзабекулы**
доктор филологических наук, академик НАН РК, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Зам. главного редактора **Шолпан Жаркынбекова**
доктор филологических наук, проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Редакционная коллегия

Аскероглы Рамиз	д.ф.н., проф., Бакинский государственный университет, Баку, Азербайджан
Акматалиев Абдылдажан	д.ф.н., проф., Национальная академия наук КР, Бишкек, Киргизия
Аймухамбет Жанат	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Бахтикиреева Улданай	д.ф.н., проф. Российский университет дружбы народов, Москва, Россия
Беженару Людмила	д.ф.н., проф. Ясский государственный университет, Яссы, Румыния
Бейсембаева Жанаргуль	к.ф.н., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Бижкенова Айгуль	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жакыпов Жантас	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жан Динжин	PhD, проф., Китайский университет Миньцзу, Пекин, Китай
Журавлева Евгения	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ескеева Магрипа	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ержласун Гульжанат	PhD, проф. Университет Хаджи-Байрам Вели, Анкара, Турция
Каскабасов Сеит	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Негимов Серик	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Нургали Кадиша	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Нуриева Фануза	д.ф.н., проф., Казанский федеральный университет, Казань, Татарстан, РФ
Райхл Карл	д.ф.н., проф., Боннский университет, Бонн, Германия
Рахманов Насимхон	д.ф.н., проф., Ташкентский государственный университет узбекского языка и литературы имени А. Навои, Ташкент, Узбекистан
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф., Совместный Национальный комитет по языкам и международному образованию, Вашингтон, США
Сатенова Сериккуль	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Тажобаева Сауле	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Турьсбек Рахимжан	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Хисамитдинова Фирдаус	д.ф.н., проф., УФИЦ РАН, Уфа, Башкортостан, РФ
Чернявская Валерия	д.ф.н., проф., Высшая школа лингводидактики и перевода, Санкт-Петербург, РФ
Шарип Амантай	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Шарипова Гульбану	к.ф.н., и.о. доцента, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Экиджи Метин	PhD, проф., Эгейский университет, Измир, Турция
Янковский Хенрих	PhD, проф., Университет имени Адама Мицкевича в Познани, Познань, Польша

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402
Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Г.Е. Базылхан

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ФИЛОЛОГИЯ
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16996-Ж от 27.03.2018 г.
Периодичность: 4 раза в год. Тираж: 25 экземпляров. Подписано в печать 08.06.2020 г.
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172)709-500
(вн. 31-413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

Фольклор және әдебиеттану

<i>Амангазықызы М.</i> Қазақ прозасындағы астана образы	8-15
<i>Андасова М.М.</i> Жаһандық контекстегі классикалық жапон әдебиеті («Гэндзи хикаясы» негізінде)	16-21
<i>Демесинова Л.М.</i> «Архетип» ұғымының кейбір теориялық аспектілері	22-29
<i>Ердембеков Б.А., Султанғалиева О.Қ.</i> Мейірхан Ақдәулетұлы поэзиясындағы идеялық-көркемдік ізденістер	30-36
<i>Звонарёва Л.У., Звонарёв О.В.</i> «Күміс ғасыр» әйел ақындарының шығармашылығындағы Шығыс мифологиялық сарындары.....	37-46
<i>Зиоллаева А.Қ., Балтымова М.Р.</i> Мұқағали Мақатаев поэзиясындағы интермәтіндік көріністер	47-52
<i>Сатбаева А.Б.</i> XX ғасырдағы америка және қазақ әдебиетіндегі маскулиндік стереотиптер	53-61
<i>Таджиев Х.Х., Қортабаева Г.Қ.</i> “Қазыналы Оңтүстік” көптомдығындағы Нұралы Нысанбайұлының әдеби мұрасы	62-70
<i>Ташимбаева С.Ж.</i> Ақтамберді Сарыұлы толғауларының әлеуметтік-психологиялық мәнін зерделеу	71-76

Лингвистика және әдістеме

<i>Ақынова Д.Б., Баекеева Ж.Х.</i> Қостілділер сөйлеуіндегі грамматикалық интерференция	77-86
<i>Алдабердіқызы А., Аязбаева А.М.</i> Оқу сауаттылығы: анықтамалары мен қолданыс аясы	87-93
<i>Балабекова Қ.Ш.</i> Тұрмыс-салт ертегілеріндегі мақал-мәтелдердің этнолингвистикалық сипаты	94-100
<i>Есентемирова А.М.</i> Иллокутивті әсер - көркем аударма сәйкестігінің өлшемі	101-112
<i>Кожрахметова Г.А., Тажиббаева С.Ж.</i> Қазақ тіліндегі «шолпы» атауының аударылу ерекшеліктері	113-120
<i>Қамзабекұлы Д.</i> «Рухани жаңғыру» - адамзаттық құндылық	121-127
<i>Өтелбай Г., Әшенова А.</i> Тілді оқыту және ОӘК: жетілдіру ізденісі	128-134
<i>Рахимбаева Г.К.</i> Тарихи жырлардың тілдік ерекшеліктері	135-142

Contents

Folklore and Literary Studies

<i>Amangazykyzy M.</i> The image of capital in the Kazakh prose	8-15
<i>Andassova M.M.</i> Classical Japanese Literature in the Global Context (on Genji monogatari)	16-21
<i>Demessinova L.M.</i> Some theoretical aspects of the concept «archetype».....	22-29
<i>Yerdembekov B.A., Sultangalieva O.K.</i> Ideological and artistic searches in the poetry of Meyrkhan Akdauletuly	30-36
<i>Zvonareva L.M., Zvonarev O.</i> Mythological motifs of the East in the works of Silver age poetess	37-46
<i>Zinollaeva A.K., Baltymova M.R.</i> The manifestation of intertextuality in the poetry of Mukagali Makatayev	47-52
<i>Satbayeva A.B.</i> Masculine stereotypes in American and Kazakh literature of the XX century	53-61
<i>Tadzhiyev Kh.Kh., Kortabayeva G.K.</i> Literary heritage of the Nurali Nysanbaiuly in the multivolume “Kazynaly Ontustik”	62-70
<i>Tashimbayeva S.Zh.</i> Study of the socio-psychological significance of the tolgau Aktamberdi Saryuly	71-76

Linguistics and methodics

<i>Akynova D.B., Bayekeyeva Zh.Kh.</i> Grammatical interference in bilingual speech	77-86
<i>Aldaberdikyzy A., Ayazbayeva A.M.</i> Reading literacy: definitions and implications.....	87-93
<i>Balabekova K.Sh.</i> Ethnolinguistic character of proverbs and sayings in everyday tales	94-100
<i>Yessentemirova A.</i> Illocutionary influence as the criterion of literary translation authenticity	101-112
<i>Kozhakhmetova G.A., Tazhibayeva S.Zh.</i> Peculiarities of translation of Kazakh jewelry “sholpy”	113-120
<i>Kamzabek-uly D.</i> “Ruhani Zhangyru” – a common value	121-127
<i>Otelbay G., Ashenova A.</i> Teaching language and EMC: the ways of improvement	128-134
<i>Rakhimbayeva G.K.</i> Linguistic features of historical epics	135-142

Содержание

Фольклор и литературоведение

<i>Амангазыкызы М.</i> Образ столицы в казахской прозе	8-15
<i>Андасова М.М.</i> Японская классическая литература в глобальном контексте (на материале «Повести о Гэндзи»)	16-21
<i>Демесинова Л.М.</i> Некоторые теоретические аспекты понятия «архетип»	22-29
<i>Ердембеков Б.А., Султангалиева О.К.</i> Идеино-художественные искания в поэзии Мейрхана Акдаулетулы	30-36
<i>Звонарёва Л.У., Звонарёв О.В.</i> Мифологические мотивы Востока в творчестве поэтесс Серебряного века	37-46
<i>Зиоллаева А.К., Балтымова М.Р.</i> Проявление интертекстуальности в поэзии Мукагали Макатаева	47-52
<i>Сатбаева А.Б.</i> Маскуллинные стереотипы в американской и казахской литературе XX века	53-61
<i>Таджиев Х.Х., Қортабаева Г.К.</i> Литературное наследие Нуралы Нысанбайулы в многотомнике “Казыналы Онтустик”	62-70
<i>Ташимбаева С.Ж.</i> Изучение социально-психологической значимости толгау Ақтамберды Сарыулы	71-76

Лингвистика и методика

<i>Акынова Д.Б., Бакеева Ж.Х.</i> Грамматическая интерференция в речи билингов	77-86
<i>Алдабердіқызы А., Аязбаева А.М.</i> Читательская грамотность: определения и сфера употребления	87-93
<i>Балабекова К.Ш.</i> Этнолингвистический характер пословиц и поговорок в бытовых сказках	94-100
<i>Есентемирова А.М.</i> Иллокутивное воздействие как критерий аутентичности художественного перевода	101-112
<i>Кожаметова Г.А., Тажипбаева С.Ж.</i> Особенности перевода названия казахского украшения «шолпы»	113-120
<i>Камзабек-улы Д.</i> «Рухани жангыру» - общечеловеческая ценность	121-127
<i>Отелбай Г., Ашенова А.</i> Языковое обучение и УМК: пути совершенствования ..	128-134
<i>Рахимбаева Г.К.</i> Лингвистические особенности исторических эпосов	135-142

XFTAP 16.01.13

Д. Қамзабекұлы

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
(E-mail: dikhan.kamzabek@enu.kz)

«Рухани жаңғыру» - адамзаттық құндылық

Андатпа. Мақалада Қазақстанның Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаев идеясымен дүниеге келген «Рухани жаңғыру» бағдарламасының ұлттық және адамзаттық мән-маңызы талданады. Автордың пікірінше, қоғамдық сананы жаңғыртудың алдыңғы шепке шығуы заңды және қажетті қадам болды. 2017 жылы 12 сәуірде Елбасы таяу уақытта орындалуға тиіс нақты жобаларды атап көрсетті. Атап айтсақ, ұлт алфавитін латын қаріпті әліпбиге көшіру, гуманитарлық бағыттағы әлемдік 100 үздік оқулықты қазақ тіліне аудару, қоғам тарапынан өңірлерді қолдауға бағытталған «Туған жер» бағдарламасы және жастарды отаншылдық рухта жетілдіру. Сондай-ақ, еңбек авторы білім мен ғылым саласындағы рухани жаңғырудың рөліне ерекше тоқталады. Соңғы жылдары атқарылған жұмыстарды саралап, алдағы жоспарларды жүзеге асыруға себепші жөн-жобаларды талдайды.

Түйін сөздер: Рухани жаңғыру, тәуелсіздік, құндылықтар, Ұлы дала, тұлға, жоба, серпін, дүниетаным, жасампаздық.

DOI : <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2020-131-2-121-127>

Түсті: 15.05.20 / **Жарияланымға рұқсат етілді:** 08.06.20

Кіріспе. Елімізге айрықша серпін берген «Рухани жаңғыру» бағдарламасына үш жыл толды.

Үш жылдың өзі – нәтижелі бір белес болды дер едік. Егемендіктің ерен шежіресін, дәлірек айтсақ, Отанның азаттық жылдарындағы жеңістері мен жемістерін тереңінен толғаған «Тәуелсіздік дәуірі» атты туынды [1], «Төртінші өндірістік революция жағдайында дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты халыққа жолдау [2] және «Бес әлеуметтік бастама» атты үндеу [3] - Қазақстанның Тұңғыш Президентінің баянды жолды бағдарлап, кемел келешекті айқындап берген дәйекті де, толымды еңбектері.

Біз – білім саласы мамандарымыз. Жастарға жолбасшы болып жүргендер қатарынанбыз. Бір айта кететін жайт: тәуелсіздікпен бірге өсіп-жетілген жастар ел мүддесіне, мемлекеттің салиқалы саясатына жауапкершілікпен қарайды. Міне, осы тұрғыдан келгенде, Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» [4], «Ұлы даланың жеті қыры» [5] атты еңбектері – елдікке серпін берген дүниелер болып шықты.

«Рухани жаңғыру» - тар ұлттық мақсат емес, кең жалпыадамзаттық құндылық.

«Рухани жаңғыру» - өткеннің жалаң шежіресі емес, мемлекеттік жасампаздық пен серпілістің айнасы.

«Рухани жаңғыру» - шектелушілік пен тұйықтық емес, береке-бірлік жолындағы маңдайдың ашықтығы, ниеттің түзулігі.

Мақсаты. Елбасы рухани жаңғырудың алты бағытын айқындап берді. Оған жетудің міндеттерін де белгіледі. Латын қарпіне көшу, туған жердің қадірін білу, қасиетті мекендерді ұлықтау, классикалық оқулықтарды қазақ тіліне аудару, жастар үлгі тұтатын тұлғаларды анықтау – осы кешенді шараның бәріне де Қазақстан жоғары білім саласы қатарында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті аянбай атсалысып келеді. Бұл – біз үшін әрі мәртебе, әрі мақтаныш.

Білім – рухани жаңғырудың әрі негізі, әрі құралы, әрі серпін берер күші.

Әлемдік классикалық оқулықтарды қазақ тіліне аудару туралы Елбасы тапсырмасы – ерекше тиімді әсері, лайықты қайтарымы бар бастама.

Біріншіден, ағылшын тілінен тікелей ана тілімізге аудару тілдің мүмкіндігін арттырады.

Екіншіден, ұлт терминологиясы жаңа қормен байып, жаңаша ізденістер пайда болады.

Үшіншіден, ұлт ғылыми тұжырымдамасы, қағидағтары құлашын кеңейте түседі.

Әрбір көзі ашық адам жақсы біледі: тілде шекара болғанымен, мида, санада шекара жоқ. Сондықтан бүгін қалың оқырманға, білім жүйесіне ұсынылған 48 оқулық – жастарды әлем ғылымымен, әлем танымымен ұштастырады. Бұл – нағыз рухани алтын көпір.

Осы ретте Еуразия ұлттық университеті мақтанышпен айтатын алғашқы табыстар да бар. Біздің мамандар Карен Армстронгтің «Иудаизм, христиандық пен исламдағы 4000 жылдық ізденіс Құдайтану баяны», Дэвид Майерстің «Әлеуметтік психология», Джули Ривкин мен Майкл Райанның «Әдебиет теориясы» антологиясын аударып, әдеби редакциялауға атсалысты.

Міндеті. Тәуелсіздік сұранымымен, мемлекеттің тікелей қолдауымен өмірге келген әлемдік жаңа буын оқулықтар – білім саласы үшін ерекше құбылыс, дүниетаным мен ой-сана жаңалығы және жастар жасампаздығына күш беретін құрал екенін айқындау.

Әдістер. Мақаланы жазу барысында сипаттау, тарихи-салыстырмалы зерттеу әдістері қолданылады. Жаңғыру тұжырымдамасы мен бағдарламасының қоғамдық ғылымдарға әсеріне бақылау жүргізілді.

Зерттеудің талдануы. Бүгінгі білімнің мәні – мәдени трансформацияда. Халық арасында «Рухани жаңғыру оқулықтары» деген атқа ие болған осы еңбектер – нағыз мәдени трансформацияның арқауы.

Білім саласындағы тағы да бір тренд - бәсеке мен кәсібилікке қажетті білім, сондай-ақ білімдегі ынтымақтастық. Қазақ тіліне тікелей аударылған классикалық оқулықтар дәл осы мәселені шешуге зор ықпал етеді.

Сонымен, рухани жаңғыру қоғамның бар саласына кең мүмкіндік туғызып тұр.

Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласынан туындаған бағдарламаның басты мақсаты – еліміздің әлеуетін жоғары зияткерлік деңгейге көтеру.

Президент Қ.К. Тоқаев 2019 жылы 23 наурызда Түркістан облысы жұртшылығымен кездескенде, Ұлт көшбасшысының «Рухани жаңғыру» және «Ұлы даланың жеті қыры» атты еңбектерінің тұжырымдамасын терең зерделеудің маңызын айрықша айтты [6].

Бұл ретте отандық білім-ғылым саласы «Жаңа гуманитарлық білім. Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық» жобасымен бірге тағы да екі арнайы жобаны жүзеге асыруға күш біріктіріп отыр. Олар: «Латынға қарпіне көшу» жобасы; «Туған жер» жобасы.

Жалпыхалықтық «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жүзеге асыруға еліміздің ғылым-білім саласы аянбай атсалысып келеді. Ауқымды жұмысқа еліміздің барлық білім мекемелері және белгілі тұлғалары тартылды десек те болады.

Сонымен, «Жаңа гуманитарлық білім. Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық» жобасы – бірегей идея. Жүз оқулықты аударуға ЖОО мен ғылыми институттардың беделді ғалымдары жұмылдырылды.

Жоба аясында аударылған елуге жуық оқулықтың алғашқы он сегізі 2018 жылдың сәуір айынан оқу үдерісіне енгізілді. Олар базалық оқулықтар ретінде гуманитарлық циклді қамтыды.

Жаңа оқулықтар негізінде элективтік курстар даярланып, 2018-2019 оқу жылынан бастап білім жүйесіне енді. 2019 жылғы дейін аударылған оқулықтар бойынша қазақ, орыс тілдерінде бейне-дәрістер түсіріліп, білім алушыларға ұсынылды. Әлемдік аударма оқулықтары - ұлтты қатал бәсекеге әзірлеудің іргетасы.

Жалпы қоғамның, соның ішінде ата-аналардың, білім алушылар мен оқытушылардың әлемдік оқулыққа деген сұранысы жоғары. Оқулықтардың адаптациясы мен әдістемесіне байланысты 90-нан аса конференция, дөңгелек үстел, семинардың өткізілуі – қоғамның ынтасын көрсетеді.

Бұл бағытта Білім және ғылым министрлігі қабылдаған жол картасы аударма жұмысын да, әдістеме мен насихат жұмысын да нәтижеге жеткізеді деп сенеміз.

«Мемлекеттік тілді латын қарпіне көшіру» жобасының тұжырымдамалық негіздемесі - «Қазақстан–2050» Стратегиясы. Осында Елбасы латын әліпбиіне көшу мерзімін былайша қадап айтты: «Біз 2025 жылдан бастап әліпбиімізді латын қарпіне, латын әліпбиіне көшіруге кірісуіміз керек. Бұл – ұлт болып шешуге тиіс принципті мәселе. Бір кезде тарих бедерінде біз мұндай қадамды жасағанбыз. Балаларымыздың болашағы үшін осындай шешім қабылдауға тиіспіз және бұл әлеммен бірлесе түсуімізге, балаларымыздың ағылшын тілі мен интернет тілін жетік игеруіне, ең бастысы – қазақ тілін жаңғыртуға жағдай туғызады» [7].

Мемлекет басшысы 2017 жылы 26 қазанда «Қазақ тілі әліпбиін кириллицадан латын графикасына көшіру туралы» Жарлыққа қол қойды [8]. Бекітілген алфавитті білім жүйесіне ендірудің жол картасы жасалды. Филология бойынша ғылыми жобалардың әлеуетті бағыты - осы латын қарпін ендіру мен оның жаңа фонетикалық, грамматикалық негіздемесін, оқыту әдістемесін айқындауға бағыттталып отыр.

Тіл де, тілді таңдалау да – аса табиғи, аса нәзік құбылыс. Сондықтан латын қаріпті әліпбиімізге байланысты бірнеше мәрте түзетулер мен толықтырулардың жүруі – табиғи үдеріс.

Ұлттық комиссия жанындағы терминологиялық және әдістемелік жұмыс топтарына енген жетекші ғалымдар едәуір ізденіп, нақты практикалық көмек көрсетіп отырғаны мәлім. Дей тұрғанымен, әліпбиді біріздендіре түсуде проблема бар. Оның бәрі жаңа алфавитті нормаландыру барысында бірте-бірте шешілмек.

Терминологиялық жұмыс тобы қазақ тіліне латын әліпбиін бейімдеу бағытында ауқымды, әрі нәтижелі жұмыстар атқарды. Атап айтсақ:

- Салалық терминдердің 10.000 бірліктен тұратын ақпараттық базасы құрылды;
- Қазақ тілінде 15.000-нан астам халықаралық терминдердің үлгілері анықталды;
- Қоғамдық ғылымдар бойынша салалық терминдердің шамамен 5.000 нұсқасы бөлініп жіктелді т.б.

Латын графикасы негізіндегі қазақ тілінің орфографиялық және ортоэпиялық ережелері мектеп оқушылары, колледждер мен ЖОО студенттері арасында сыннан өткізілді.

Білім-ғылым саласы латын әліпбиіне көшуге байланысты республикалық деңгейде практикалық жиын-кеңестер, қажетті іс-шаралар ұйымдастырып, өткізді. Қазақ тілін латын графикасына кезең-кезеңмен көшіру жобасы жоспармен жүргізіледі. Алдымызда аса жауапты міндет тұр. Оған ғылыми әлеует те, халықтың ерік-жігері мен бірлігі де ауадай қажет.

Жастардың патриотизмін және бәсекеге қабілеттілігін нығайтуға бағытталған «Туған жер» жобасы – «Рухани жаңғырудың» маңызды бағыты. Еуразия ұлттық университеті осы бағдарда Ақмола, Солтүстік Қазақстан, Қарағанды, Павлодар, Шығыс Қазақстан облыстарына экспедициямен барып, өлкентануға қатысты маңызды көшпелі ғылыми жиындар, әдістемелік кеңестер өткізіп қайтты.

Үш жылдың ішінде «Туған жер» жобасы бойынша жергілікті басқару жүйесі, зиялы қауым және білім мекемелері бірлесіп, қыруар жұмыс атқарды. Республикалық деңгейде өлкетану оқулықтарын оқу үдерісіне енгізу мәселесі талқыланып, тарихи-мәдени жобаларға сараптамалық ұсыныстар берілді. Осы уақытқа дейін «Туған жер» жобасы бойынша 13 мыңнан астам іс-шара кешені атқарылса, соның 3 мыңы – республикалық аядағы істер. Іс-шараларға 3 миллионнан астам білім алушы, педагогтар мен ата-аналар қатысты деген нақты дерек бар.

2018 жылы 700-ден астам «Рухани жаңғыру» орталықтары ашылды. Соның ішінде ЖОО-ларда – 73 кіші офис, колледждерде – 123 және мектептерде – 531 кабинет ашылып, тұрақты жұмыс жасай бастады. Республика бойынша 10-нан аса «Рухани жаңғыру» кафедрасы жаңа форматтағы қызметіне кірісті. Елордадағы Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде алғаш оқу үдерісіне енген «Рухани жаңғыру» пәні өңірлерде жалғасын тапты.

2019 жылдың соңында «Рухани жаңғыру» бас офисі ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігіне қарайтын Қазақстанның қоғамдық даму институтына берілді.

Мемлекеттік емтиханға «Рухани жаңғыруға» қатысты сұрақтар енгізілді.

Тұжырымдамалық негіздері бекітілген «Өлкетану» оқу курстары мектеп бағдарламасына енгізілді. Хрестоматиялар әзірленді. 5-7 сынып оқушылары жаңа мазмұнды «Өлкетану/ Краеведение» оқулықтары негізінде білім алып жатқанын да ескерте кетейік. Мектептер жанынан тарихи-археологиялық қозғалыстар құрылды. Тарихи-мәдени орындар мен музейлер базасында практикалық сабақтар өткізу дәстүрге айналды. Өлкетанушылық, туристік-экспедициялық, экологиялық бағыттардағы жұмыстар жандана түсті.

«Туған жер» жобасы - жастарымыздың зияткер әлеуетін қалыптастырушы, отансүйгіштігін арттырушы бірден-бір айрықша жоба деуге толық негіз бар.

Рухани жаңғыру бойынша арнайы құрылған Ұлттық комиссия бірнеше министрлікпен, соның ішінде, Білім және ғылым, Мәдениет және спорт министрліктерімен тығыз байланыста жұмыс атқарып отыр және алда да осы бағытынан айнымайды деп сенеміз.

Қоғам санасын жаңғырту іс-шаралары бұқаралық ақпарат құралдарында, сайттарда тұрақты насихатталып келеді. Оқу орындарында бағдарлама бағыттары бойынша арнайы орталықтар да ашылды. Мәселен, «Зияткерлік ұлтты қалыптастыру орталығы», «Экология және география орталығы» т.б. Атаулы бағдарлама аясында университеттер 760 конференция, дөңгелек үстел және түрлі талқылаулар өткізсе, осы бағытта 4537 мақала (оның ішінде 546–сы шетелдік басылымдарда) жарық көріпті.

Білім және ғылым министрлігі «Тәрбие және білім» кіші бағдарламасын жоспарлы түрде жүргізуді де қолға алды. «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жүзеге асыру сапасын бағалайтын республикалық «Орталық сараптама кеңесі» жұмысын жоғары оқу орындары сәтті жүргізді.

Елбасының «Ұлы даланың жеті қыры» еңбегі де бірнеше елдік жобаларға негіз болды. Мысалы, «Архив-2025» жобасына еліміздің таңдаулы ғалымдары қатысады. «Ұлы даланың тұлғалары» атты ғылыми-көпшілік сериямен кітаптар шығару қолға алынды. Салалық ғылыми-зерттеу институттары «Түркі өркениеті» атты іргелі ғылыми жобаны бастап кетті. Елбасы айқындаған Ұлы дала жеті қырының әрқайсына арнайы энциклопедия даярлау жоспарланып, кезең-кезеңмен жүзеге асады. Осы орайда әлеуметтік-гуманитарлық мамандықтардың оқу жоспары концептуалды түрде қайта пайымдалады.

Биыл қабылданған Білім және ғылым министрлігі даярлап жатқан «Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2020-2025 арналған мемлекеттік бағдарламасына» Рухани жаңғыру мен Ұлы дала құндылықтарын меңгертуге бағытталған қағидаттар қосылды. Бұл да – маңызды қадам.

Бұл ретте «Рухани жаңғыру» бағдарламасы бойынша тәрбие іс-шараларының тұжырымдамасы» әзірленіп, білім саласын жақсы істерге жұмылдырып отыр.

Енді рухани жаңғыруға негізделген Қазақстан білімі мазмұнын халықаралық деңгейде насихаттау және оны заманауи технологиялар аясында көрсету – еліміз үшін маңызды міндет екені күн тәртібіне шықты.

Тұтастай алғанда, білім-ғылым өкілдерінің рухани жаңғырудың алғы шебінде жүруі – замана талабы және зиялылық өнегесі.

Қоғамдық сананы жаңарту ең басты мақсаты – бәсекеге қабілетті азаматтарды қалып-

тастыру. Жаңғырту бағдарламасының да көздегені – осы. Біз жастар бойына білімге деген ашықтық пен тиянақтылықты сіңіртуге тиіспіз. Балабақшадан жоғары оқу орнына дейін оқу жүйесі білім алушылар санасына әлемдік бәсекеге төтеп беруді, сын-кәтерлерден қаймықпауды, ешкімнен кем емес екенін құя білгені жөн дейміз.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасының тарихи мәні – дамудың сабақтастықта, дәстүр негізінің өркениеттілікте екенін көрсетуінде.

Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы да аталған бағдарлама алдағы уақытта серпінді жалғасатынын қадап айтты.

«Рухани жаңғыруды» - бірыңғай өткенге құрмет деп қана түсіну аз, оның негізгі миссиясы – сапалы қормен, салиқалы тәжірибемен алға ұмтылу. Соңғысының мәні – бәсекеге қабілеттілік, прагматизм, білім культі, сананың ашықтығы, ұлттық кодты сақтау мен ілгерілету, елді эволюциялық жолмен дамыту. Сондықтан да бұл мемлекетшіл бағдарлама – ел дамуының идеологиялық негізі. Ол – адамзаттық құндылықты бағалаған және оны ұлт құндылығымен байытқан Қазақстан жолының айқын көрінісі.

Ұлттың өркендеуіне аса қажетті ғасырлық рухани жобаға белсенді атсалысу – бәріміздің кәсіби және азаматтық борышымыз.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Назарбаев Н.Ә. Тәуелсіздік дәуірі. – Астана, 2017. – 508 б.
- 2 ҚР Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың «Төртінші өндірістік революция жағдайында дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты халыққа жолдауы [Электронды ресурс] – URL: <https://www.inform.kz> (Қаралған күні: 02.05.2020)
- 3 Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» атты халыққа үндеуі. [Электронды ресурс] – URL: <https://www.akorda.kz/.../kazakstan-prezidenti-nursultan-nazarbaev> (Қаралған күні: 02.05.2020)
- 4 Назарбаев Н.Ә. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру // Егемен Қазақстан, 12.04.2017 жыл.
- 5 Назарбаев Н.Ә. Ұлы даланың жеті қыры // Егемен Қазақстан, 21.11.2018 жыл.
- 6 Қазақстан президенті облыс жұртышылығымен кездесті [Электронды ресурс] – URL: <https://www.akorda.kz/.../kazakstan-prezidenti-oblysh-zhurtshylygy> (Қаралған күні: 02.05.2020)
- 7 Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Астана, 2012. - 64 б.
- 8 Қазақстан Республикасы Президентінің 2017 жылғы 26 қазандағы № 569 Жарлығы. [Электрон. ресурс] – URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1700000569> (Қаралған күні: 02.05.2020)

Д. Камзабек-ұлы

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

«Рухани жанғыру» - общечеловеческая ценность

Аннотация. В статье рассматривается программа «Рухани жанғыру», инициированная Елбасы – Первым Президентом Республики Казахстан. Автор считает, что выдвигание на первый план модернизации общественного сознания была закономерной и необходимой. Елбасы выделяет конкретные проекты, которые должны быть реализованы в ближайшие годы. Прежде всего, это переход казахского языка на латиницу. Один из главных приоритетов - это перевод 100 лучших мировых учебников по гуманитарным дисциплинам на госу-

дарственный язык и программа «Туган жер» (Родная земля), которая создаст возможность поддержки «малой родины» со стороны общественности и воспитания патриотизма молодежи. Также, автор приводит данные о работах, направленных на модернизацию сознания в сфере образования и науки.

Ключевые слова: модернизация общественного сознания, независимость, ценности, великая степь, личность, проекты, прорыв, мировоззрение, созидание.

D. Kamzabek-uly

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

“Ruhani Zhangyru” – a common value

Abstract. The article deals with the program “Ruhani zhangyru”, initiated by Elbasy - the First President of the Republic of Kazakhstan. The author believes that highlighting the modernization of public consciousness was natural and necessary. Elbasy underlines specific projects to be implemented in the coming years. First of all, this is the transition of the Kazakh language to the Latin alphabet. One of the main priorities is the translation of the 100 best world textbooks on humanitarian disciplines into the state language and the program “Tugan Jer” (Native Land), which will create the possibility of public supporting the “small homeland” from the public and teaching patriotism to youth. Also, the author cites data on works aimed at modernizing consciousness in the field of education and science.

Keywords: modernization of social consciousness, independence, values, great steppe, personality, projects, breakthrough, worldview, creation.

References

- 1 Nazarbaev N.A. Tauelsizdik dauiri [Epoch of independence] – Astana, 2017. – P. 508.
- 2 QR Prezidenti – Elbasy N.A. Nazarbaevtyн «Tortinshi ondiristik revoliutsiya jaǵdaynda damudyń jana mumkindikteri» atty halyqqa joldauy [Message of the President of the Republic of Kazakhstan-Leader of the Nation N. A. Nazarbayev to the people of Kazakhstan «New development opportunities in the Fourth industrial»] [Electronic resource] Available at: <https://www.inform.kz> (Accessed: 02.05.2020)
- 3 Elbasy Nursultan Nazarbaevtyн «Prezidenttin bes aleymettik bastamasy» atty halyqqa undeui [Address of the head of state Nursultan Nazarbayev to the people of Kazakhstan «Five social initiatives of the President»] [Electronic resource] Available at: <https://www.akorda.kz/.../kazakstan-prezidenti-nursultan-nazarbaev> (Accessed: 02.05.2020)
- 4 Nazarbaev N.Á. Bolashakqa bagdar: ruhanı jangyru [The Course towards Future: Modernization of Republic Conscience] // Egemen Qazaqstan, 12.04.2017
- 5 Nazarbaev N.Á. Uly dalanyn jetti qyry [Seven faces of the great steppe], Egemen Qazaqstan, 21.11.2018
- 6 Kazahstan Prezidenti oblys jurtshylygymen kezdesti [the President of Kazakhstan met with the public of the region][Electronic resource] Available at: <https://www.akorda.kz/.../kazakstan-prezidenti-oblys-zhurtshylygy> (Accessed: 02.05.2020)
- 7 Nazarbaev N.A. «Qazaqstan-2050» Strategiyasy kalyptasqan memlekettin jana saıası bagyty [«Kazakhstan-2050» new political course of the established state] Astana, 2012. - P. 64.
- 8 Kazaqstan Respublikasy Prezidentinin 2017 jylgy 26 qazandagy № 569 Jarlygy [Decree of the President of the Republic of Kazakhstan dated October 26, 2017 No. 569] [Electronic resource]

Available at: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1700000569> (Accessed: 02.05.2020)

Автор жайлы мәлімет:

Қамзабекұлы Д. – ҚР ҰҒА академигі, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің проректоры, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Kamzabek-uly D. – Academician of the NAS of the Republic of Kazakhstan, Vice-Rector of L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Филология сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Филология ғылымдарының өзекті мәселелерін, тіл және әдебиетті оқыту әдістемелерін және де ғылыми конференциялардың ең маңызды материалдарын, библиографиялық шолу мен сын пікірлерді көрсететін әдебиеттану және тілтану саласындағы мұқият тексеруден өткен ғылыми жұмыстарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (*мекен-жайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ.Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет*) қолжазбаның қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын тапсыру және **Word** форматындағы электронды нұсқасын **vest_phil@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан алынған **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімделгеніне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):
- мақалалар үшін - 8 беттен 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін.

5. Мақалаға қойылатын талаптар:

- **Microsoft Word** (docx) форматындағы файлда;
- **Times New Roman** шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1,5 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- **транслитерация** Library of Congress (LC) жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланың құрылымы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында **қою әріппен** жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады) Автор(лар)дың **E-mail-ы** – жақша ішінде (*курсивпен*);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қою кіші әріппен жазылады)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі **жартылай қоюмен** белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қоюылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелері/талқылауы,

қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады).

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.])

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журналдың басылым жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттер:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпп 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпп 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпп 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпп 859. - за статью

«Мақала үшін, автордың АТЫ-ЖӨНІ»

Provisions on articles submitted to the journal “Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Philology Series”

1. Goal of the journal. Publication of carefully selected original scientific papers in the fields of literary studies, linguistics, reflecting the actual problems of philology, language and literature teaching methods, most significant proceedings of scientific conferences, bibliographic summaries and reviews.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 402) and by e-mail **vest_phil@enu.kz** in **Word** format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,0;
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IASTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author's e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1.25 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprttenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT).

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«For the publication, Name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Филология»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области литературоведения и языкознания, отражающих актуальные проблемы филологических наук, методы преподавания языка и литературы, а также наиболее значимые материалы научных конференций, библиографические обзоры и рецензии.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_phil@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо предоставить **сопроводительное письмо**.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx);
- шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2;
- междустрочный интервал 1,0; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі/Образец оформления статьи/ Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (начертание курсивом)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие об-

легчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, обзор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нерцензируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: Дихан Қамзабекұлы
Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Гүлсім Базылхан

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Филология сериясы.
- 2020. - 2 (131). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. 152-б.
Шартты б.т. - 19,0 Таралымы - 25 дана
Электронды нұсқа: [http:// bulphil.enu.kz](http://bulphil.enu.kz)

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды